

Göteborgs kommun
info@educ.goteborg.se

2019-06-05
1 (21)
Dnr 2018:6371

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Katrinelundsgymnasiet 5 i Göteborgs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Katrinelundsgymnasiet 5 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skolenhet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skolenhet bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer då det bedöms motiverat.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Katrinelundsgymnasiet 5 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *flera delar* skolenhetens utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorns arbete att strukturerat och kontinuerligt implementera arbetssätt samt uppföljning av genomförande för de utvecklingsinsatser som beslutats för verksamheten.

Undervisning

Undervisningen främjar i *flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns arbete att tillsammans med lärarna utveckla en undervisning som i större grad ger förutsättningar till utmaningar på flera nivåer och på så sätt utgår från elevers olika behov.

Trygghet och studiero

Skolenheten arbetar i *flera delar* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorns arbete att tillsammans med lärare analysera vad i utbildningen som främjar en miljö där lärarna tillsammans med eleverna bibehåller studiero och utifrån resultatet av analysen utvecklar enhetens åtgärder i arbetet med att skapa studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorns ledning och uppföljning av lärarnas samverkan kring bedömning utifrån syftet att skapa förutsättningar för diskussioner kring likvärdighet i bedömning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 20 december 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2018:6371) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolenhetens utveckling, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen av rektorns ledarskap är att det är tydligt att rektorn har en intention och huvudsakligen lyckas att följa upp och aktivt utveckla undervisningen och värdegrundsarbetet på Katrinelundsgymnasiet 5. Enheten har sedan år 2011 vuxit från att omfatta en till tolv klasser vilket medfört ett behov av att förändra organisationen och utveckla uppföljningen av verksamheten. Utifrån en uppföljning av kunskapsresultat samt trygghet och studiero genomför rektorn utvecklingsåtgärder och fattar beslut om hur resurser ska fördelas. Rektorn skapar i sin organisation förutsättningar för lärare och annan personal att samverka. Skolinspektionen bedömer dock att resultatet av denna samverkan behöver följas upp. Uppföljningen ska bland annat säkerställa, att undervisningen erbjuder eleverna en tydlig målbild som utgår från examensmålen. Vidare finns det ett behov av ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolenheten för att säkerställa att alla elever, oavsett könstillhörighet, får samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Rektorn följer upp kunskapsresultat men behöver mer kontinuerligt följa upp de utvecklingsinsatser som ska bidra till höjda kunskapsresultat

Rektorn följer tillsammans med lärare och elevhälsa upp kunskapsresultaten. Kunskapsresultaten visar bland annat på att andelen elever som inte uppnår gymnasieexamen har ökat och att orsaken till detta främst är pojkarnas negativa resultatutveckling. Det finns enligt rektorn och personalen ett tydligt samband mellan god närvaro och måloppfyllelse och specialpedagogen beskriver hur de vid klasskonferenserna kartlägger orsakerna till att eleverna inte uppnår kunskapskraven. Utifrån denna kartläggning ges elever individuellt stöd av mentorn och/eller elevhälsa, men denna kartläggning kommer också, enligt elevhälsan och rektorn, kunna vara ett

underlag för uppföljning på gruppnivå. Enligt skolenhetens uppföljningsrapport har det också identifierats att kunskapsresultaten bygger på att eleverna inte alltid har den språkliga kompetens som krävs på ekonomiprogrammet. För att öka måluppfyllelsen och stödja utvecklingen av elevernas språkliga kompetens genomförs en långsiktig kompetensutvecklingsinsats för lärare med inriktningen språkutvecklande arbetssätt. Uppföljningen av denna insats har emellertid enligt verksamhetsplanen visat att lärarnas kunskaper inom området fortsatt behöver stärkas och det sker därför en fortsatt satsning på läslýftet. Det framgår vidare av enhetens verksamhetsplan att arbetslagen ska arbeta med att skapa en tydlig målbild för eleverna genom att fokusera på examensmålen som ska genomsyra alla kurser och program. Skolinspektionens bedömning utifrån intervjuer med elever och lärare är att denna insats inte är tydlig för eleverna. Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver finna ett mer strukturerat och kontinuerligt sätt att arbeta med implementering av arbetssätt och uppföljning av genomförande för de utvecklingsinsatser som beslutats för verksamheten.

Värdegrundsarbetet följs upp

Rektorn följer tillsammans med lärare och elevhälsa upp arbetet med värdegrundsuppdraget. I skolenhetens uppföljningsrapport framgår det hur rektorn följer upp värdegrundsarbetet och att det, trots att personalen stärkt upp arbetet med likabehandlingsfrågor och gruppdynamik, finns ett fortsatt stort behov att arbeta med gemenskapen i klasserna. I intervju med elever och lärare beskriver de att det genomförts olika aktiviteter för att stärka klassgemenskapen samt att lärarna vanligen styr elevernas placering i klassrummet. Det framgår också att tryggheten och gemenskapen ska stärkas ytterligare genom att lärarna på lektionerna ska utgå från en gemensam undervisningsram samt organisera så att elever lär sig arbeta med varandra. Arbetet följs upp kontinuerligt vid bland annat klasskonferenser och medarbetarsamtal.

Rektorn skapar genom mötesstrukturer förutsättningar för samverkan

Mötesstrukturen, som beskrivs vid intervjuer och i dokument, innebär att det varje vecka finns forum för samverkan inom programmet på skolenhetsnivå och samverkan mellan skolenheter i ämneslag. Lärarna och rektorn beskriver hur deras möten följer en struktur som tydliggjorts i ett årshjul. Vissa frågor, såsom exempelvis likabehandlingsarbetet och bedömning och betygssättning, behandlas både i möten på skolenhetsnivå men också i övergripande forum mellan skolenheter. Det är nödvändigt att ett sådant arbete sker även övergripande säger lärarna. De flesta lärare som intervjuats uttrycker också att deras möten ger goda förutsättningar för kollegialt

lärande och bland annat beskrivs att frågor om pedagogik och strategier i undervisningen ofta lyfts och diskuteras, både på programmöten och vid ämneskonferenser.

Ökat elevantal medför en förändrad organisation och nya behov av styrning och uppföljning

Skolenheten har sedan år 2011 vuxit från en till tolv klasser vilket medfört ett behov av att utveckla organisation och systematik kring uppföljning av verksamheten. I intervjuer med lärare och rektorn beskriver de att lärarna är uppdelade i två arbetslag med ansvar för sex klasser vardera. Rektorns intention är att lärarna ska ha större delen av sin undervisning i arbetslagets klasser, men det är ännu inte fullt ut organiserat på detta sätt. Lärarna beskriver att de undervisar klasser från olika arbetslag och andra enheter i skolan. Enligt lärarna medför detta att det är svårt att enas om gemensamma arbetssätt för specifika elevgrupper. Det framkommer i intervju med elever och lärare att arbetssätten skiljer sig mellan lärare och enligt eleverna får olika arbetssätt olika effekt på undervisningen. Flera av lärarna är också nya vilket, enligt rektorn och lärarna, påverkar hur väl lärare funnit samverkansformer med varandra. Nya lärare beskriver dock att mötesstrukturen och syftet med olika möten är tydliga och lyfter det som en framgångsfaktor för dem att komma in i arbetet och förstå ledning och organisation av enhetens verksamhet.

Det framgår av intervjuer med lärare, elever och rektorn att trots att det finns flera åtgärder framskrivna i skolenhetens verksamhetsplan är det flera av dessa åtgärder som ännu inte gett avtryck i elevernas utbildning. Bland annat har de som mål för läsåret 2018/19 att öka andelen elever som får gymnasieexamen och en utvecklingsinsats är att arbeta med att skapa en tydlig målbild för eleverna genom att fokusera på examensmålen. Förklaringen till att detta inte är tydligt för eleverna, enligt rektorn och lärarna, är återigen att flera lärare är nya och att samverkansformerna ännu inte fullt fungerar. Det framgår också i intervju med lärarna att det sker samverkan och kollegialt lärande i arbetslagen, men det är inte en samverkan med fokus på att utveckla arbetet utifrån arbetslagets elevgrupper. Det kollegiala lärandet gällande undervisning sker främst i ämneslagen och de grupperna är omfattar alla enheter på skolan. I arbetslagen sker dock diskussioner kring arbetet med trygghet och studiero, men inte heller i detta arbete bedömer Skolinspektionen att det är tydligt att arbetslagen har arbetat fram ett gemensamt arbetssätt som alla står bakom. Det framkommer visserligen i verksamhetsplanen och intervjuer att lärarna har arbetat fram riktlinjer gällande studiero och ett gemensamt enhetligt förhållningssätt kring strukturen i klassrummet som alla undervisande lärare ska hålla sig till. Arbetet med trygghet och studiero följs upp vid klasskonferenser flera gånger

per år. Det är emellertid tydligt i intervju med elever och lärare att lärarnas förhållningssätt kring strukturen på undervisning ser olika ut i undervisningen eleverna möter. Det framgår vidare av granskningen att elevhälsa, lärare och rektorer tar ett ansvar för nya lärare och för lärare som saknar behörighet. Stödet för dessa lärare ser olika ut utifrån behov och det ges exempel på att rektorn genomfört förändringar i organisationen när elevgrupper under längre tid får undervisning av obehöriga lärare eller om det sker flera lärarbyten under kort tid för en elevgrupp.

Det sker ett strategiskt jämställdhetsarbete

Vidare visar granskningen att det finns ett visst strategiskt jämställdhetsarbete på skolenheten där skillnader i resultat mellan könen uppmärksammas i skolenhetens uppföljning och där insatser regelbundet görs för att främja lika behandling mellan könen. Två tredjedelar av eleverna på programmet är män och obalansen mellan könen medför enligt personalen att det är viktigt och relevant hur de arbetar med jämställdhetsfrågor. Uppföljning av resultat visar att kvinnorna är i minoritet och som grupp presterar de bättre om man ser till gymnasieexamen och genomsnittlig betygspoäng. En av läsårets insatser är att elever och personal arbetat med jämställdhetsfrågan tillsammans med filmpedagoger och en annan insats är hur de arbetar med placeringslistor i klassrummen för olika klasser. Likabehandlingsarbetet är ett kontinuerligt strategiskt arbete som för skolan och för enheten har utvecklats positivt och jämställdhet har en tydlig plats i det arbetet. Eleverna berättar också att jämställdhetsfrågor tas upp i samband med mentorstiden.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns arbete att strukturerat och kontinuerligt implementera arbetssätt samt arbetet med uppföljning av genomförande för de utvecklingsinsatser som beslutats för verksamheten.

Granskningen visar att rektorn på Katrinelundsgymnasiet 5 bland annat följer upp kunskapsresultaten och arbetet med värdegrundsuppdraget i undervisningen. Skolenheten beslutar också om åtgärder utifrån en analys av orsakerna till resultaten. Rektorn rekommenderas dock att än mer strukturerat följa upp att de åtgärder som beslutas implementeras effektivt för att leda till förväntad utveckling framförallt då det gäller att skapa en tydlig målbild för eleverna samt arbetet med trygghet och studiero.

Av skollagen framgår att rektorn ansvarar för att på skolenhetsnivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Det framgår vidare att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter, nationella mål, uppfylls. Därtill ska kvalitetsarbetet enligt skollagen dokumenteras samt genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer framgår att rektorn, tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen, bör analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen samt analysera om orsakerna framgår tydligt eller om ytterligare uppföljning eller utvärdering behöver genomföras. Rektorn bör också utifrån analysen identifiera utvecklingsområden tillsammans med personalen och därefter besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.

Rektor kan delegera utförandet av utvecklingsåtgärderna men har en central och viktig roll i att leda och driva kvalitetsarbetet. Som en del av kvalitetsarbetet ska rektorn också följa upp om de skolförbättrande åtgärder som rektorn tidigare fattat beslut om fått avsedd effekt. Denna uppföljning är viktig att få till kontinuerligt för att säkerställa att beslutade åtgärder implementeras fullt ut och att det ger effekt för utveckling av utbildningen. I analys- och utvecklingsarbetet är det centralt att rektorn skapar delaktighet i uppföljningen. När personal och elever upplever sig delaktiga i arbetet med uppföljning sker förankring och ökad förståelse för verksamhetens problem, styrkor och förbättringsarbete.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter,

Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program,

4 Gymnasiegemensamma ämnen

Lgr 11, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att undervisningen till stor del främjar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden. Undervisningen är vanligen strukturerad och målfokuserad, vilket skapar en tydlighet och förutsägbarhet för eleverna. Det är dock inte lika tydligt för eleverna som för lärarna att syftet med olika uppgifter är kopplade till att de går på ekonomiprogrammet. Granskningen visar också att elever och lärare inte anser att lärarna har möjlighet att utmana alla elever utifrån varje enskild elevs behov och förutsättningar. Det framgår förvisso att de på skolenheten har utvecklat hur de arbetar med att ge elever stöd, men det behövs än mer skapa en undervisning i vilken eleverna erbjuds differentierade uppgifter för att på så sätt i undervisningen skapa utmaningar för alla, vilket enligt Skolinspektionen också kan bidra till att lärarna förmedlar att de har höga förväntningar på eleverna. Därtill visar utredningen att lärarna behöver utveckla hur de tillsammans med elever ska planera och utvärdera undervisningen och ge eleverna möjlighet till delaktighet i lärandet genom att än mer få tillfällen till att reflektera över sitt eget lärande.

Undervisningen kan utvecklas så att det är mer tydligt för eleverna att undervisningen utgår från examensmålen

Granskningen visar att syftet med undervisningen i flera ämnen stämmer överens med examensmålen och läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men att det för eleverna inte är tydligt att undervisningen kopplas till examensmålen. I intervju med elever, lärare och rektorn framgår det att examensmålen för elevernas utbildning inte genomsyrar undervisningen i alla ämnen. Som tidigare konstaterats är det en del nya lärare och det kan enligt rektorn vara en anledning till att lärarnas samverkan kring att forma utbildningen utifrån examensmålen ännu inte är tydligt i lärargruppen och därmed inte heller tydligt för eleverna. Trots att det i intervjuer och i enhetens verksamhetsplan framgår att det sker ett aktivt arbete med att skapa en sammanhållning och identitet för elever på ekonomiprogrammet kan lärarna i intervjun inte beskriva hur de gemensamt arbetar för att ge en utbildning utifrån programmets examensmål. Det framgår emellertid av intervjuer med lärare att de arbetar utifrån styrdokumentet och de uppger även att den gemensamma lektionsstrukturen de arbetar utifrån ska medverka till ett aktivt lärarstöd och att detta diskuteras kontinuerligt i arbetslagen.

Undervisningen kan än mer anpassas utifrån elevernas förutsättningar

Enligt nationell statistik är det flera elever som inte uppnår kraven för en gymnasieexamen och det är enligt skolenhetens uppföljningsrapport många elever som inte klarar av en specifik kurs vilket påverkar elevernas möjlighet till högskolebehörighet. Skolenheten har utvecklat hur de arbetar med att ge elever stöd,

men det behövs enligt rektorn en fortsatt utveckling då det gäller att skapa en undervisning som erbjuder mer differentierade uppgifter för att på så sätt skapa utmaningar för alla, vilket enligt Skolinspektionen kan bidra till att lärarna stärker elevernas motivation att lära. Vid de observerade lektionerna var det flera lektioner där undervisningen varierade och där läraren med olika uppgifter och grupperingar organiserade en undervisning så att den erbjöd variation i utmaningar, i arbetssätt och arbetsuppgifter. Det bekräftades av elever att flera lärare arbetade på detta sätt men att det varierade hur väl lärare lyckades med att få elever att bibehålla sitt engagemang. Eleverna beskriver också i intervjuer att studieron bibehålls när elever är motiverade och engagerade, men de säger också att flera lärare inte lyckas med detta under en betydande andel av lektionerna. I intervju med elever och lärare är det tydligt att de ser en svårighet i att veta hur undervisningen ska kunna anpassas och utmana alla elever och att det beror på att det är många elever i varje klass. Trots att skolan har arbetat med formativ bedömning och uppger att de kommunicerar bedömning med eleverna så framgår det också av intervju med eleverna att de inte upplever att de får sådan information av lärare. Elever beskriver istället att deras upplevelse är att lärare främst visar höga förväntningar och stöd om elever är på gränsen till att klara av kunskapskraven för betyget E. De berättar också att de inte är säkra på att det sker en likvärdig bedömning vid provtillfällen, vilket signalerar att eleverna känner osäkerhet och misstro kring vad lärarna förväntar sig av elevers olika prestationer.

Elevernas delaktighet i sitt eget lärande kan utvecklas

Därtill visar utredningen att lärarna kan utveckla hur de tillsammans med elever ska planera och utvärdera undervisningen och än mer ge eleverna möjligheter att reflektera över sitt eget lärande i alla ämnen. Det framgår av intervjuer att lärarna tillsammans med elever diskuterar planering av undervisning samt hur och på vilket sätt elevernas kunskaper ska bedömas. Det är dock inte alla lärare som gör eleverna delaktiga i undervisningen. Skolenheten har olika strukturer för att ge förutsättningar till delaktighet i utformning av undervisningen och i lärandet, bland annat samtal vid mentorstid, klassråd och programråd samt kursutvärderingar. Lärare säger emellertid att kursutvärderingar skulle kunna ske oftare och mer kontinuerligt för att på så sätt skapa bättre förutsättningar för eleverna att vara med och påverka undervisningen när de själva går kursen. Kursutvärderingarna ska, enligt lärarna, genom de frågor som ställs också medverka till att eleverna blir än mer delaktiga i sitt eget lärande. I intervju med elevhälsan och rektorn framkommer det att lärarnas arbetssätt för att få eleverna delaktiga i lärandet varierar och att arbetet med att göra eleverna delaktiga kan utvecklas. Elevernas utsagor bekräftar bilden eftersom flera elever säger att de inte upplever att de har möjlighet att påverka utformning och planering av undervisning

och de upplever inte heller att lärare samverkar kring planering. Det skiljer sig mellan år, men också mellan ämnen huruvida eleverna upplever att de får vara delaktiga i utvärdering och planering.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorns arbete att tillsammans med lärarna utveckla en undervisning som i större grad ger förutsättningar till utmaningar på flera nivåer och på så sätt utgår från elevers olika behov.

Granskningen visar att undervisningen på Katrinelundsgymnasiet 5 behöver utvecklas så att den i större grad erbjuder fler nivåer på utmaningar. Det är viktigt för att än mer kunna erbjuda elever utmaningar utifrån sina förutsättningar men också för att i större grad kunna visa på att det finns höga förväntningar på elevers lärande. En central utgångspunkt i skollagen och läroplanen är att undervisningen ska utgå från och anpassas efter de enskilda elevernas olika behov och förutsättningar. Varje elev ska ges ledning och stimulans efter sina förutsättningar och behov.

Skolinspektionens ämnesgranskningar visar att undervisningens svårighetsgrad många gånger läggs på en medelnivå, lika för alla elever. För elever som är extra intresserade och nyfikna kan det innebära att undervisningen inte blir tillräckligt utmanande eftersom de tenderar att få göra mer av samma – skriva mer än de andra i en uppgift eller arbeta med något helt annat när de väntar in att övriga elever i klassen ska bli färdiga¹. När det gäller högpresterande elever har Skolverket bland annat dragit slutsatsen att dessa elever bör få arbeta med att förstå ett avancerat innehåll, med stöd från läraren. Skolverket drar samtidigt också slutsatsen att det inte finns några specifika undervisningsmetoder som är unika för just högpresterande elever. Centralt är att lärarna skapar en flexibel undervisning, där alla elever – oavsett var de befinner sig i sin kunskapsutvecklings - får arbeta med ett utmanande innehåll på lämplig nivå

¹ Skolinspektionen (2017) *Undervisning i NO-ämnen: Att göra naturvetenskapen synlig och relevant för varje elev*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen.

efter deras förutsättningar². Undervisningen ska alltså innehålla en tillräcklig svårighetsgrad för att det ska vara stimulerande och utmanande för alla elever.

En utmanande undervisning innebär att läraren kognitivt utmanar eleverna med uppgifter och aktiviteter, som utvecklar och utmanar deras tänkande. Detta anses i sin tur främja och stärka elevernas motivation och engagemang i undervisningen. Rent konkret handlar det om att som lärare erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan för elever, att extra uppgifter som erbjuds elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare än upprepande.³

Forskning visar att det centrala är att eleverna utmanas på en nivå strax ovanför sin nuvarande förmåga för att lärande ska äga rum. Detta ställer krav på såväl tankemässiga utmaningar som på lärarstöd under lektionstid. Lärande ska ske så att det utmanar alla elever oavsett vilken nivå de befinner sig på. Om utmaningarna blir för få sker inget lärande och eleverna tappar ofta intresse och motivation. Om kraven istället blir för höga och stödet för begränsat riskerar eleverna att bli frustrerade och ge upp.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolenheten arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

² Skolverket (2012b) *Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen*, Rapport 379, Stockholm: Fritzes.

³ Skolinspektionen (2016a) *Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen

Skälen till bedömningen är att det finns ett medvetet gemensamt arbete med att skapa trygghet på enheten och arbetet bygger på en analys av en kartläggning av tryggheten på skolan. Det finns även ett samlat arbete med att skapa studiero som eleverna delvis deltar i. Detta arbete och dessa åtgärder har gett effekt, men det finns flera klasser med behov av att finna än mer ändamålsenliga åtgärder för att få eleverna än mer delaktiga i arbetet med att skapa studiero. Emellertid har lärarna inte heller gjort någon gemensam analys av kopplingen mellan studiero och hur undervisningen har organiserats. Lärarna vidtar dock, vanligen med gott resultat, åtgärder för att skapa en trygg miljö där studiero råder.

Granskningen visar att det finns ett främjande arbete med att skapa trygghet på enheten. Arbetet bygger på en analys av en kartläggning av tryggheten på skolan och lärarna vidtar även åtgärder för att skapa en trygg miljö. Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn samt av enhetens verksamhetsplan framgår det att arbetslagen genom återkommande diskussioner, om situationer i klasserna gällande hur det fungerar med studier, ordningsregler och undervisningsramen, regelbundet arbetar med trygghet och studiero. Skolenheten arbetar bland annat med likabehandlingsfrågor och gruppdynamik för att förstärka respekten för allas lika värde vilket är ett arbete som ska ske kontinuerligt under läsåret. Av verksamhetsplanen framgår att trots att personalen stärkt detta arbete under tidigare läsår finns det fortfarande ett fortsatt stort behov av att arbeta med studiero och gemenskap i ekonomiprogrammets klasser. I intervju med elever och lärare beskriver de att gruppdynamiken skiljer sig mellan klasserna och det finns klasser med stor gemenskap men även klasser med tydliga grupperingar och mindre klassgemenskap. Det har förvisso anordnats aktiviteter för att stärka klassgemenskapen men det har varit dålig uppslutning vid dessa tillfällen för de klasser som har det största behovet. För att stärka enhetens identitet planerar elever tillsammans med lärare en gemensam turnering och lagaktivitet för alla enhetens klasser. Detta är enligt elever, lärare och rektorn en aktivitet för att eleverna ska bli stärkta i att de tillhör ett gemensamt program och samhörigheten ska bidra till att elever känner sig trygga. Genom enkäter och trygghetsvandringar involveras elever i kartläggningen av tryggheten på skolan och dessa uppföljningar visar på att det finns elever vilka inte är trygga och att arbetet behöver fortsätta för att ytterligare öka tryggheten.

Vidare visar granskningen att det finns lektioner där det inte är studiero. I skolenhetens verksamhetsplan framgår att elever inte upplever att det är studiero och att eleverna till viss del varit delaktiga när åtgärder för att skapa studiero tagits fram. Även Skolinspektionens enkät som genomfördes höstterminen 2017 visar på att elever och personal inte anser att det är tillräcklig studiero. Trots detta framgår det av intervju med lärarna att de inte gjort någon närmare gemensam analys av kopplingen mellan studiero och hur undervisningen har organiserats. Eleverna säger att bristen på studiero beror på eleverna och de ser inte vad lärarna kan göra för att det ska vara studiero. Men de uppger också att de ser ett samband mellan studiero och när de är motiverade och bibehåller sitt engagemang att lära sig. Vid de lektioner som Skolinspektionen observerade var det oftast studiero, bortsett från när elever kommer sent till lektionerna. Elever och lärare bekräftar att det ibland förekommer att många elever kommer sent till lektion, och att det är vanligast vid dagens första lektionspass, men det förekommer även vid andra lektioner. Lärare och rektorn säger att det arbetas med att få till en förändring genom att exempelvis låta elever vänta utanför till läraren öppnar, låta dörren stå på glänt så att elever kan komma in utan att störa samt att motivera till närvaro. Det har blivit bättre med studieron, men de sena ankomsterna behöver de arbeta mer med säger rektorn. Eleverna beskriver att sena ankomster stör studieron och att lärarna agerar olika när elever kommer sent.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns arbete att tillsammans med lärare analysera vad i utbildningen som främjar en miljö där lärarna tillsammans med eleverna bibehåller studiero och utifrån resultatet av analysen utvecklar enhetens åtgärder i arbetet med att skapa studiero.

Granskningen visar att Katrinelundsgymnasiet 5 behöver fortsätta utveckla arbetet med att skapa och upprätthålla en studiemiljö som är inriktad på lärande och där elever i större grad kommer i tid till lektion och bibehåller sitt engagemang. Eftersom störande prat och elever som inte kommer i tid till lektion påverkar studieron och därmed utbildningen som enligt skollagen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero

Den enskilda lärarens förmåga att leda arbetet och upprätthålla ordningen i klassrummet är en viktig förutsättning för att uppnå en miljö som präglas av både trygghet och studiero. I Skolinspektionens rapport om kvalitetsgranskning av skolans

arbete för att skapa studiero framgår det att studiero främjas av tydliga lektionsstrukturer och av ett tydligt ledarskap i klassrummet. Granskningen visar också att lärares förutsättningar att skapa studiero i undervisningen påverkas av andra processer på skolan. Det handlar framför allt om skolans arbete med normer och värden och det främjande arbete som bedrivs av elevhälsan, men också om skolans samarbetskultur och gemensamma förhållningssätt.

För att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av lärande och studiero krävs att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt. Det är också viktigt att eleverna involveras. Det handlar ytterst om att arbeta för en skolkultur där det bedrivs ett gott förebyggande arbete men också att det finns ett gemensamt förhållningssätt för hur ordningsstörningar ska hanteras om de uppstår.⁴

Lärarnas förebyggande arbete kan emellertid genomföras på olika sätt. Forskning visar att lärarna behöver ha ett tydligt ledarskap i klassrummet men att också planering, genomförande och anpassning av undervisningen spelar en avgörande roll⁵. Elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga⁶. Motsvarande gäller om elever inte får det stöd de behöver för att kunna följa undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

⁴ Skolinspektionen (2016c) *Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen

⁵ Skolverket (2011b) *Utvärdering av metoder mot mobbning*, Rapport 353, Stockholm: Fritzes

⁶ Skolinspektionen (2014) *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att rektorn visserligen analyserar skillnader i resultat på nationella ämnesprov och kursbetyg men främst gäller dessa analyser kunskapsresultat utifrån måluppfyllelse och inte likvärdighet i bedömning. Rektorn för, utifrån vad som framkommer vid jämförelse av resultat mellan nationella kursprov och kursbetyg, diskussioner gällande likvärdig bedömning med betygssättande lärare. Vidare visar granskningen att rektorn ger lärarna förutsättningar för att samverka med varandra i arbetet med bedömning och betygssättning, men att denna samverkan främst sker inom ämnen och att den inte heller sker systematiskt.

Granskningen visar att rektorn visserligen analyserar skillnader i resultat på nationella ämnesprov och kursbetyg men främst är det analyser av kunskapsresultat utifrån måluppfyllelse i olika ämnen och inte en analys av likvärdighet i bedömning. Utifrån vad som framkommer vid jämförelserna mellan nationella kursprov och kursbetyg för rektorn diskussioner gällande likvärdig bedömning med betygssättande lärare. Rektorn och lärarna beskriver att det för något ämne visat sig vara betydande skillnader mellan bedömning vid nationella kursprov och elevernas kursbetyg och av intervju med lärare och rektorn framkommer det att rektorn kontinuerligt följer upp hur lärarna arbetar med likvärdighet i bedömning i detta ämne. Enheten har som ett av sina utvecklingsområden att korrelationen mellan kursbetyg och betyg på nationella provet i detta ämne ska öka.

Vidare visar granskningen att rektorn genom schemalagd mötestid möjliggjort för lärare att kontinuerligt samverka kring undervisning och bedömning. Vid dessa möten samverkar lärarna framförallt då det gäller planering och bedömning inom sina ämnen, men även med lärare från andra enheter. Diskussioner utifrån styrdokumentet och bedömning av kunskap sker därmed främst mellan lärare som undervisar i samma ämnen. Trots att det finns ett engagemang kring dessa frågor och en samsyn att det är viktigt sker dessa diskussioner, enligt lärarna, främst utifrån uppkomna behov och är inte ett systematiskt arbete som följs upp av rektorn. Lärarna har enligt vad som står i verksamhetsplanen arbetat framgångsrikt med formativ bedömning och synliggör elevernas kunskaper i deras kurser och det är en av enheten identifierad framgångsfaktor gällande bedömning att regelbundet samtala med elever kring bedömning. En beskriven utvecklingsinsats för läsåret är att diskutera det gemensamma språket kring bedömning så att elever känner igen sig från en kurs till en annan. Av intervju med elever visar det sig att det skiljer sig mellan olika klasser och år hur tydligt detta är och flera elever upplever inte att lärarna kommunicerar sin bedömning. Flera lärare tar ett stort ansvar för likvärdighet i bedömning, men att flera

lärare är nya för läsåret, flera lärare arbetar på flera enheter och att arbetslagsorganisationen inte satt sig fullt ut kan enligt rektorn vara en förklaring till att diskussioner gällande likvärdig bedömning inte sker systematiskt över ämnena. Skolinspektionen bedömer att ett arbete där lärare kommunicerar bedömning med varandra och med elever är positivt utifrån ett likvärdighetsperspektiv. Lärarna kan utveckla detta arbete mellan ämnen och kurser än mer och än mer kvalitetssäkra hur de arbetar med likvärdigheten i sina bedömningar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorns ledning och uppföljning av lärarnas samverkan kring bedömning utifrån syftet att skapa förutsättningar för diskussioner kring likvärdighet i bedömning.

Granskningen visar att rektorn utifrån en analys av likvärdighet i bedömning genomför förbättringsinsatser för att höja betygssättningens kvalitet. Skolinspektionen bedömer dock att rektorn behöver medverka till att lärarna samverkar mer i bedömningsdiskussioner mellan ämnen och kurser inom ekonomiprogrammet i syfte att utjämna skillnader i bedömning mellan lärare, program, ämnen/kurser och årskurser.

Vid betygssättningen analyserar och värderar läraren kvaliteten på elevens kunskande utifrån kunskapskraven och avgör vilket betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Lärare behöver läsa och tolka kunskapskraven i relation till syftet, det centrala innehållet och den undervisning som har bedrivits. Betygssättningen är inte en mekanisk avprickning, utan en professionell bedömning som lärare gör.⁷ Betygssättning är med andra ord en komplex praktik och för att lärare ska kunna göra professionella bedömningar behöver lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning på olika sätt och med hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor. Rektorn har en betydelsefull roll för att skapa dessa förutsättningar. Rektorn behöver se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan

⁷ Skolverket allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2018:247) *Betyg och betygssättning*,

utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.

En annan del i rektorns arbete för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg handlar om att ge förutsättningar i form av att underlätta och stödja lärarnas dokumentation. Rektorn och lärarna kan tillsammans komma överens om hur en ändamålsenlig och sammanfattande dokumentation kan föras. Det är i så fall viktigt att formen ger lärarna möjlighet att stödja alla elevers kunskapsutveckling och att sammanställa olika typer av underlag inför betygssättning. Hur lärare utformar sin dokumentation kan bland annat bero på ämnets karaktär och vilket program läraren undervisar i. Om man inte kommer överens om formerna för dokumentationen är det ändå viktigt att dokumentationen utformas så att andra kan ta del av den och förstå den, inte minst för att kunskaper om elevernas och deras utbildning inte ska gå förlorad vid lärarbyten.⁸

Likvärdighetsdiskussioner förs med fördel i arbetslag och ämnesgrupper. För att ytterligare öka kvaliteten i ett sådant arbete bör som det sker på Katrinelundsgymnasiet även utbyte ske mellan skolenheter. Sådana diskussioner och analyser kan bidra till att läraren utvecklar sin bedömarförmåga och förtrogenhet med kunskapskraven och främjar därmed en likvärdig och rättvis bedömning av elevernas kunskaper.

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Helena Boëthius
Enhetschef
Signerat av: Helena Boëthius

X Karin Pollack

Karin Pollack
Föredragande/Utreddare
Signerat av: Karin Pollack

I handläggningen av ärendet har även Mirzet Tursunovic medverkat.

⁸ Skolverket allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2018:247) *Betyg och betygssättning*.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 5 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolenhetens elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolenheten samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov

och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 27 och 28 februari 2019. Besöket genomfördes av Karin Pollack och Mirzet Tursunovic.

Katrinelundsgymnasiet 5 är en kommunal skolenhet med Göteborgs kommun som huvudman. Skolenheten utgör en del av Katrinelundsgymnasiet och omfattar utbildning på ekonomiprogrammet. Sammantaget har skolenheten vid granskningen 370 elever. En majoritet av eleverna på ekonomiprogrammet är män. Skolenheten leds av en rektor.